

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2020

Janine van Kalmthout
Rens Cremers

The logo for Mulier Instituut, featuring a stylized yellow swoosh above the text 'mulier instituut' in a dark red, lowercase sans-serif font.

mulier instituut

Inhoudsopgave

• <u>Inleiding</u>	3
• <u>Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen</u>	4
• <u>Afhankelijkheid sportverenigingen van kantine-inkomsten uit alcohol en ongezonde voeding</u>	8
• <u>Open sportparken in Nederland</u>	10
• <u>Criminele inmenging in amateursport</u>	11
• <u>Diversiteit in sportverenigingen</u>	12
• <u>Verenigingssport voor mensen met een beperking</u>	14
• <u>Investeringen in duurzame sportvoorzieningen</u>	16
• <u>Kengetallen</u>	18
• <u>Methodische verantwoording</u>	20

Inleiding

2020 was, door de beperkende maatregelen ter bestrijding van COVID-19, een bijzonder jaar voor sportverenigingen. Verenigingen kregen te maken met stillegging van alle verenigingsactiviteiten, en in de periode dat het verenigingsleven weer opgepakt kon worden waren protocollen van kracht. De organisatiekracht van de clubs werd aardig op de proef gesteld.

De Verenigingsmonitor stond in 2020 in het teken van het monitoren van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportverenigingen in Nederland. Niet alleen werd gekeken naar de financiële gevolgen voor de sportverenigingen, ook de invloed van de beperkende maatregelen en het werken met protocollen op de ontwikkeling van het ledenbestand, de vrijwilligers, de sponsors en de ontwikkeling van het sportaanbod kwam aan bod.

Naast de gevolgen van de coronacrisis kwamen in 2020 andere onderwerpen aan bod: afhankelijkheid van inkomsten uit alcohol en ongezonde voeding, open sportparken, criminele inmenging, diversiteit in sportverenigingen, verenigingssport voor mensen met een beperking en duurzaamheid van sportvoorzieningen. In het kader van de Verenigingsmonitor zijn in 2020 vier metingen uitgevoerd bij het MI Verenigingspanel. In het MI Verenigingspanel zitten meer dan 2.200 sportverenigingen die model staan voor de ruim 26.500 sportverenigingen in Nederland (CBS statline Sportclubs, 2020). In de Methodische verantwoording wordt de uitvoering van de metingen toegelicht.

In deze rapportage worden per onderwerp kort de belangrijkste resultaten gepresenteerd. In de tekst worden deze resultaten toegelicht en aangevuld met relevante achtergrondkenmerken en andere gegevens die bij het thema passen. De gegevens uit de (landelijke) Verenigingsmonitor worden vaak gebruikt als referentiedata of benchmark in lokaal en regionaal onderzoek of voor andere onderzoeken in de sport. Per onderwerp wordt weergegeven in welke publicaties gegevens uit de Verenigingsmonitor uitgebreider staan beschreven.

Het Verenigingsmonitor Jaarbericht 2020 is de vijfde rapportage in een reeks van jaaroverzichten waarin de belangrijkste uitkomsten van de Verenigingsmonitor kort, bondig en overzichtelijk worden gepresenteerd. Op deze manier worden de belangrijkste ontwikkelingen bij verenigingen gevolgd en inzichtelijk gemaakt met kengetallen en indicatoren voor het sportverenigingsleven.

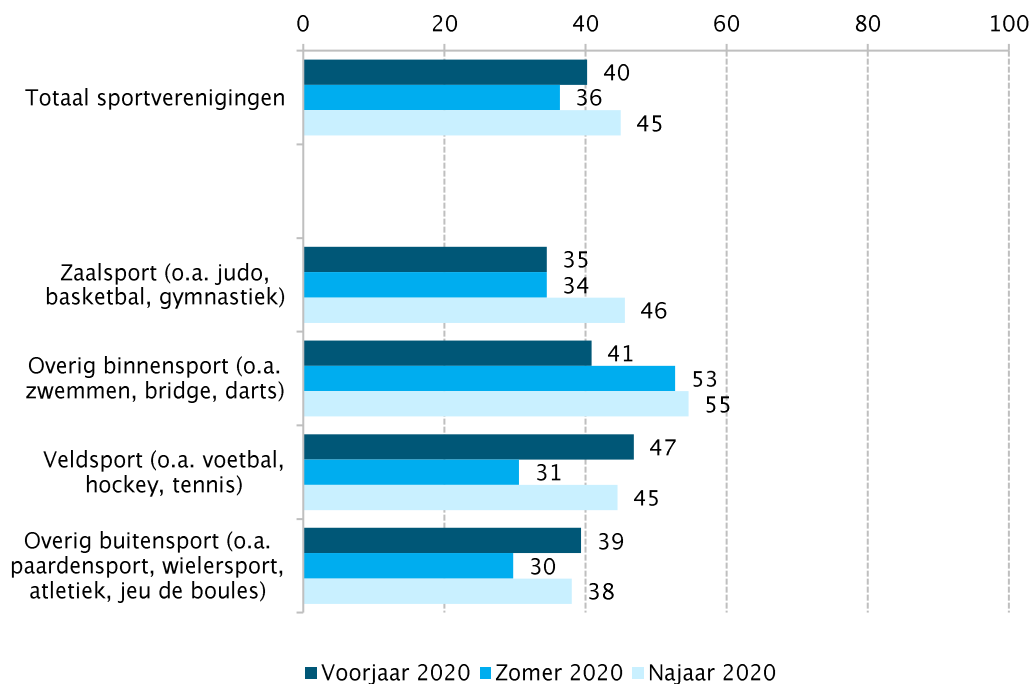
Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen 1/4

Toenemende (ernstige) zorgen

Bij aanvang van de coronacrisis (april 2020) maakten vier op de tien verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging (figuur 1). Op dat moment was er nog veel onduidelijkheid over de duur, inhoud en gevolgen van de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. In de zomer van 2020, toen de verenigingen weer grotendeels 'open' waren, is het aantal verenigingsbestuurders met zorgen iets gedaald. In het najaar bleken de zorgen groter te zijn dan in het voorjaar en de zomer (45%). Op het moment van die meting waren de sportkantines gesloten en werd aangekondigd dat wedstrijden niet meer toegestaan waren en volwassenen in groepjes van maximaal vier personen mochten sporten. Verenigingen maken zich vooral (ernstige) zorgen over het verlies van leden/vrijwilligers, de financiële situatie en de gezondheid van (oudere) leden.

Buitensportverenigingen maakten zich met name aan het begin van de coronacrisis zorgen. Hun zorgen namen gedurende de zomer af en in het najaar weer toe. Dit verschil heeft waarschijnlijk te maken met de heropening van de kantines en de herstart van de competities gedurende de zomer, en de nieuwe sluiting en afgelasting daarvan in het najaar weer. Binnensportverenigingen zijn zich gedurende 2020 steeds meer zorgen gaan maken. Binnensportverenigingen geven vaker aan met een ledendaling te maken te hebben, mogelijk omdat deze langer gesloten moesten blijven. Daarnaast zijn voor binnensportverenigingen in het algemeen contributies de voornaamste inkomstenbron, waardoor ledendaling ook financieel ingrijpende consequenties heeft.

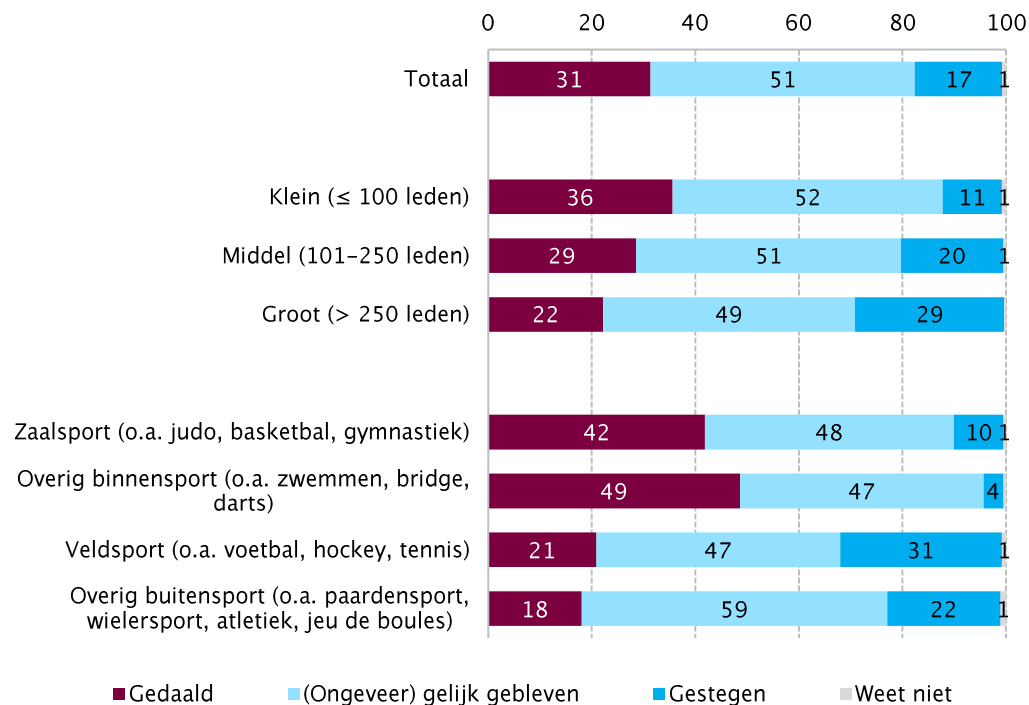
Figuur 1 Aandeel sportverenigingen dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging, voorjaar, zomer en najaar 2020 (in procenten, voorjaar n=3.256; zomer n=456; najaar n=1.141)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2020, juli/augustus 2020, oktober 2020.

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen 2/4

Figuur 2 Ontwikkeling ledental sportverenigingen tussen september 2019 en september 2020, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=1.141)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2020.

Dalende ledentallen

Bij één op de drie verenigingen (31%, figuur 2) is het ledental tussen september 2019 en september 2020 gedaald. Van deze verenigingen geeft drie kwart (78%) aan dat de ledendaling deels (35%), voornamelijk (28%) of heel erg (16%) aan de coronacrisis kan worden toegeschreven. Met name overige binnensportverenigingen, zaalsportverenigingen en kleine verenigingen hebben met ledendaling te maken. De helft van de verenigingen met ledendaling (49%) heeft in het afgelopen jaar meer dan 10 procent van het totale ledenaantal verloren.

Bij één op de zes verenigingen (17%) is het aantal leden in het afgelopen jaar gestegen. Dit zijn met name veldsportverenigingen en grote verenigingen.

Overige bevindingen over ledentallen

- Verenigingen met een ledenstijging maken zich minder vaak (ernstige) zorgen (26%) om de gevolgen van de coronacrisis.
- Twee derde van de verenigingen (65%) waar het ledenaantal is gedaald maakt zich (ernstige) zorgen.
- Bij de helft van de verenigingen (55%) waar leden hun lidmaatschap hebben opgezegd gaat het om specifieke groepen.
- De volgende specifieke groepen hebben hun lidmaatschap opgezegd: 65-plussers, mensen met een beperking en/of chronische aandoening en mensen met beperkte financiële middelen.
- Twee derde van de verenigingen (67%) heeft in het najaar van 2020 te maken met leden die niet willen of durven te komen sporten.

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen 3/4

Steunmaatregelen essentieel voor voortbestaan

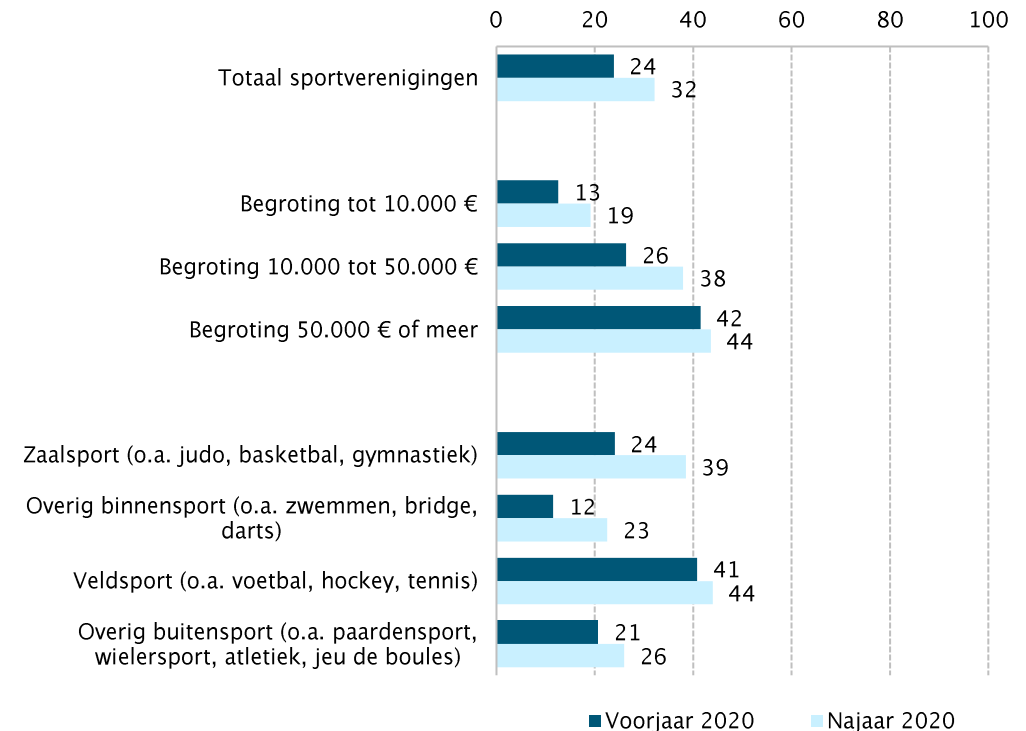
Begin april 2020 gaf ongeveer een kwart van de sportverenigingen in Nederland (24%) aan dat steunmaatregelen, hulp of ondersteuning essentieel zijn om als vereniging de coronacrisis te kunnen overleven (figuur 3). In oktober 2020 was dit licht gestegen naar een derde van de verenigingen (32%). Dit zijn met name veldsportverenigingen (44%) en verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer, 44%). De behoefte aan ondersteuning hangt sterk samen met de mate waarin verenigingen zich zorgen maken over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging en over de inkomstenderving.

In vergelijking met begin april 2020 zijn met name zaalsportverenigingen, overige binnensportverenigingen, verenigingen met een middelgrote begroting (10.000 tot 50.000 euro) en kleine verenigingen (≤ 100 leden) steunmaatregelen, hulp of ondersteuning vaker essentieel gaan achten voor het voortbestaan van hun vereniging.

Veel gebruikgemaakt van steunmaatregelen

- De helft van de verenigingen (52%) heeft in de periode maart tot en met 15 oktober 2020 financiële steun van de overheid aangevraagd en/of ontvangen.
- Met name veldsportverenigingen (87%) en verenigingen met een grote begroting (50.000 euro of meer, 81%) hebben steun ontvangen en/of aangevraagd.
- De meest ontvangen financiële steunmaatregelen zijn: kwijtschelding van (een deel van) de huur (27%), de Tegemoetkoming amateursportorganisaties COVID-19 (TASO, 20%) en de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren (TOGS, 17%).

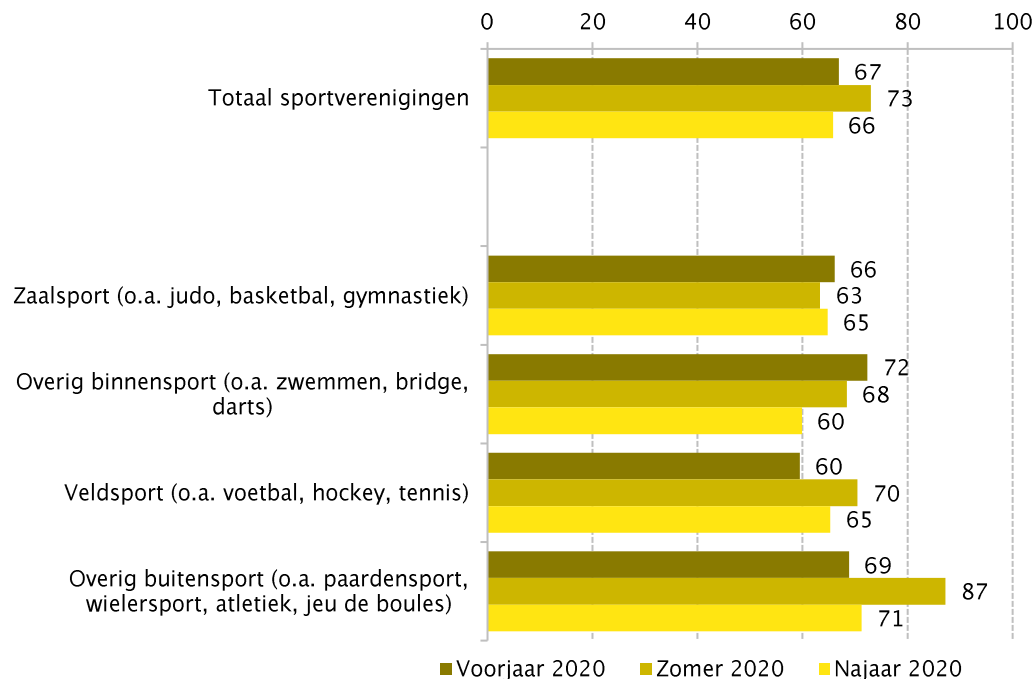
Figuur 3 Aandeel sportverenigingen waarvoor steunmaatregelen/hulp/ondersteuning essentieel zijn om te overleven, voorjaar en najaar 2020 (in procenten, voorjaar n=3.256; najaar n=1.141)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2020, oktober 2020.

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen 4/4

Figuur 4 Aandeel Sportverenigingen met vertrouwen in de veerkracht van de vereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven, voorjaar, zomer en najaar 2020 (in procenten, voorjaar n=3.256; zomer n=456; najaar n=1.141)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2020, juli/augustus 2020, oktober 2020.

Veerkracht sportverenigingen

Met veerkracht wordt het vermogen van de vereniging bedoeld om de impact van de coronacrisis te absorberen en terug te veren naar de situatie van voor de coronacrisis. Twee op de drie verenigingen (66%, zie figuur 4) geven aan vertrouwen te hebben in de veerkracht van de vereniging. In de zomer van 2020 (73%) was het vertrouwen in de veerkracht iets groter dan in het voorjaar (67%) en het najaar (66%).

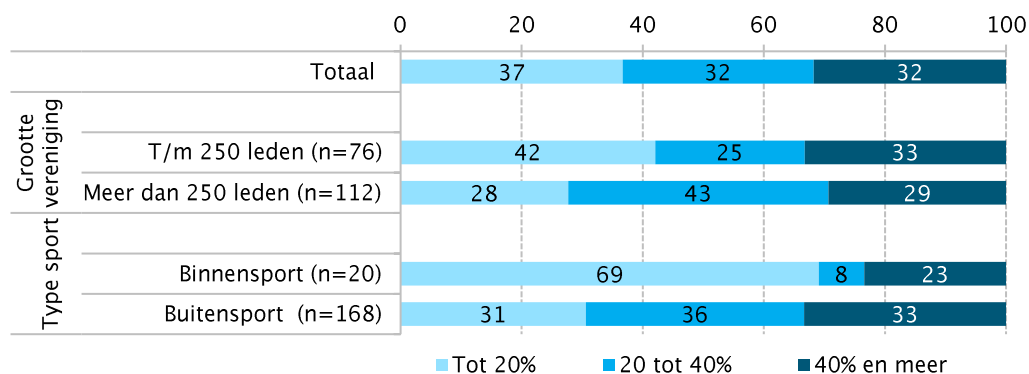
Over het algemeen hebben overige binnensportverenigingen (60%), kleine verenigingen (≤ 100 leden, 61%) en verenigingen met een kleine begroting (tot 10.000 euro, 63%) in het najaar het minste vertrouwen in de veerkracht van de vereniging. Dit is opvallend, omdat deze typen verenigingen aan het begin van de coronacrisis (begin april) juist het meeste vertrouwen in de veerkracht van de vereniging hadden ([Hoeijmakers en Van Kalmthout, 2020](#)). 8 procent van de verenigingen geeft aan niet voldoende veerkrachtig te zijn om de gevolgen van de coronacrisis te overleven. Een kwart (26%) geeft aan dat dit enigszins het geval is.

Meer lezen?

- [Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen: onderzoek naar de gevolgen van de beperkende maatregelen in verband met het coronavirus](#)
- [Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen: stand van zaken najaar 2020](#)
- [Vier van de tien sportverenigingen in Nederland voelen zich in voortbestaan bedreigd](#)
- [Sportverenigingen maken zich \(ernstige\) zorgen over gevolgen coronacrisis](#)
- [Monitor Sport en corona](#) & [Monitor Sport en corona II](#)

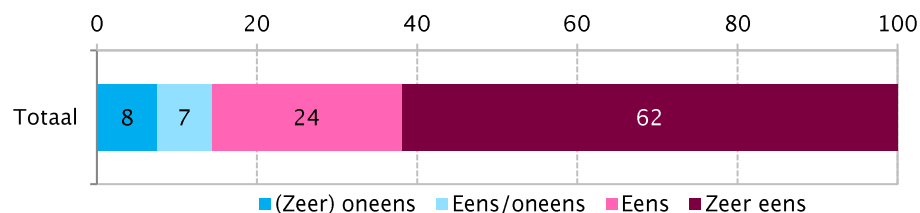
Afhankelijkheid sportverenigingen van kantine-inkomsten uit alcohol en ongezonde voeding 1/2

Figuur 5 Aandeel kantineverkopen in de totale inkomsten bij sportverenigingen met een eigen kantine, naar achtergrondkenmerken (volgens verenigingsbestuurders; in procenten, n=188)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, maart 2020.

Figuur 6 Stelling: de inkomsten uit de kantine zijn onmisbaar voor de vereniging (volgens verenigingsbestuurders; in procenten, n=188)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, maart 2020.

Kantine-inkomsten als belangrijke inkomstenbron

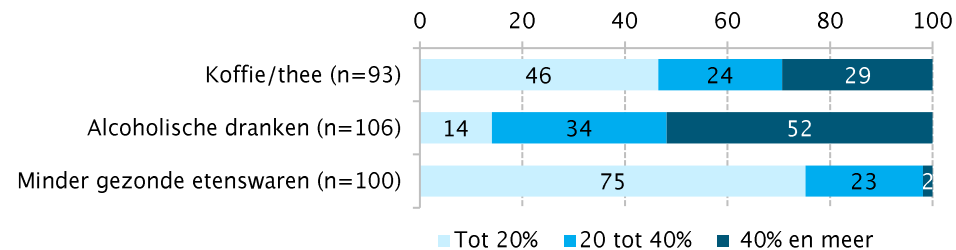
Contributies van de leden vormen de belangrijkste bron van inkomsten voor sportverenigingen: gemiddeld 58 procent. Voor verenigingen die over een eigen kantine beschikken, vormen naast contributies (45% van de inkomsten) ook kantineverkopen een belangrijke bron van inkomsten (27% van de inkomsten). Dat aandeel varieert van 1 procent tot 85 procent. Een derde van de verenigingen met een eigen kantine haalt 40 procent of meer van haar inkomsten uit kantineverkopen (figuur 5). Dat zijn vaker buitensportverenigingen, met name veldsporten als voetbal, hockey en tennis. De helft van alle sportverenigingen in Nederland (49%) heeft een eigen kantine.

Onmisbaarheid kantine-inkomsten

De meeste verenigingsbestuurders (86%) vinden dat de inkomsten uit de kantine onmisbaar zijn voor hun vereniging (figuur 6). Hoe hoger het aandeel kantine-inkomsten voor een vereniging, hoe vaker de kantine-inkomsten onmisbaar zijn voor de club. Met name de verenigingsbestuurders van buitensporten en in het bijzonder veldsporten (zoals voetbal, hockey en tennis) zijn het vaker zeer eens met deze stelling.

Afhankelijkheid sportverenigingen van inkomsten uit alcohol en ongezonde voeding 2/2

Figuur 7 Aandeel van specifieke productgroepen in inkomsten kantine (inschatting verenigingsbestuurders; in procenten)

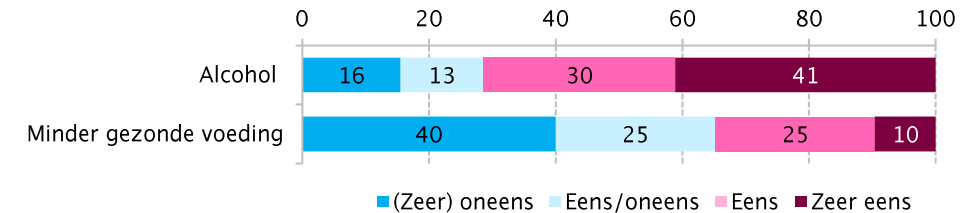
Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, maart 2020.

Inkomsten uit alcoholische dranken belangrijk

Het aandeel van koffie/thee bedraagt volgens verenigingsbestuurders gemiddeld een kwart (27%) van de inkomsten van de kantine. Het aandeel van alcoholische dranken en minder gezonde etenswaren is gemiddeld respectievelijk 38 procent en 12 procent. Bij de helft van de verenigingen dragen alcoholische dranken voor 40 procent of meer bij aan de inkomsten van de kantine (figuur 7). De inkomsten uit alcoholische dranken zijn belangrijker voor verenigingen dan de inkomsten uit minder gezonde voeding of koffie/thee.

Bij verenigingen voor zandsport (o.a. gymnastiek, basketbal, badminton) en veldsporten (o.a. voetbal, hockey, tennis) zijn alcoholische dranken vaker goed voor een relatief groot deel van de inkomsten. Dit hangt ook samen met de samenstelling van het ledenbestand naar leeftijd. Verenigingen met een groot aandeel inkomsten uit alcoholische dranken hebben vaker een groter aandeel leden van 18 tot 30 jaar.

Figuur 8 Stelling: de inkomsten uit de kantine afkomstig van alcohol of minder gezonde voeding zijn onmisbaar voor de vereniging (volgens verenigingsbestuurders; in procenten, n=188)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, maart 2020.

Onmisbaarheid inkomsten uit alcohol en minder gezonde voeding

Bijna drie kwart (71%) van de verenigingsbestuurders geeft aan dat inkomsten uit alcohol onmisbaar zijn voor hun vereniging (figuur 8). Dit zijn met name bestuurders van verenigingen waar alcoholische dranken goed zijn voor 40 procent of meer van de inkomsten.

Een derde van de verenigingsbestuurders (35%) geeft aan dat inkomsten uit minder gezonde voeding onmisbaar zijn. Dit zijn, net als bij alcohol, vaker verenigingen met een groter aandeel inkomsten uit minder gezonde etenswaren in de kantine. Ook zijn het vaker veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis).

Meer lezen?

[Afhankelijkheid sportverenigingen en -evenementen van inkomsten uit alcohol en ongezonde voeding](#)

Open sportparken in Nederland

Twee vijfde van sportparken vrij toegankelijk

De meerderheid van de sportverenigingen die gebruik maken van een sportpark, geeft aan dat het sportpark omheind en delen van de dag afgesloten is (58%, figuur 9). Twee vijfde van de sportverenigingen die gebruik maken van een sportpark, geeft aan dat het sportpark vrij toegankelijk is (41%). In meer dan de helft van deze gevallen is het toegestaan dat de sportvoorzieningen ook gebruikt worden door sporters die niet zijn aangesloten bij een vereniging.

Gedeeld gebruik komt veel voor

Voor zes op de tien buitensportverenigingen geldt dat het sportpark waarop ze actief zijn ook door andere partijen wordt gebruikt (63%, niet in figuur). Wanneer een accommodatie wordt gedeeld, is dit het vaakst met andere verenigen (64%) en sportgroepen (39%).

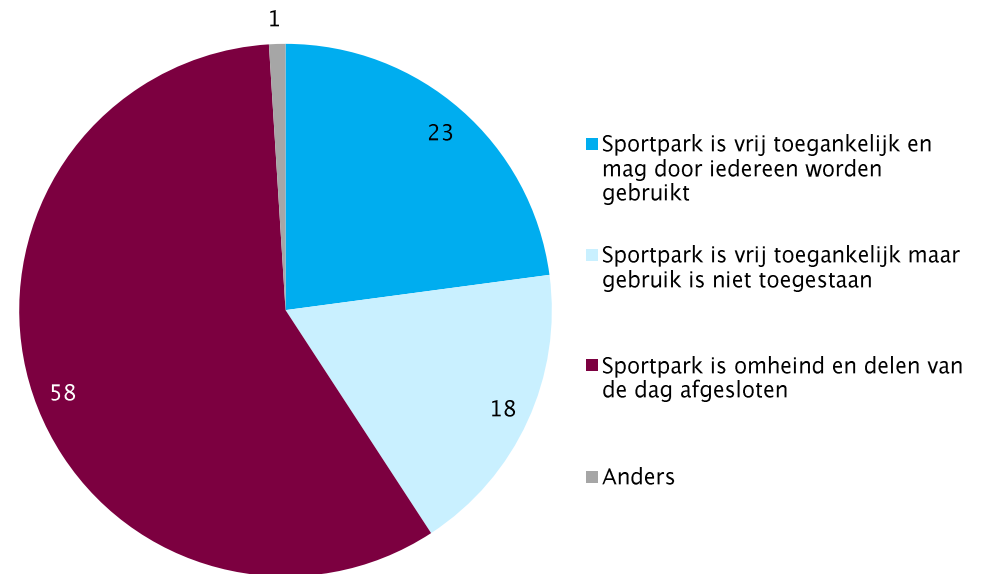
Steeds meer beleidsaandacht voor open sportparken

Het concept open sportaccommodaties heeft de laatste jaren veel aan (beleidsmatige) aandacht gewonnen. Vier op de tien gemeenten zijn van plan (meer) sportparken open te stellen voor algemeen gebruik. Het is nog onduidelijk welke voor- en nadelen hieraan verbonden zijn en hoe verenigingen tegen deze beleidstrend aankijken.

Meer lezen?

[Open sportparken in Nederland](#)

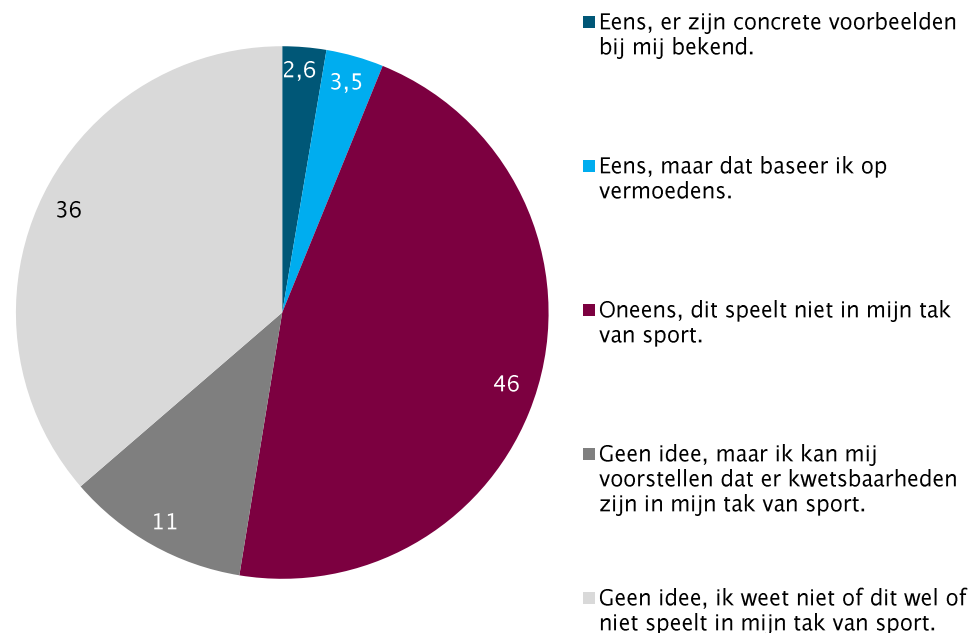
Figuur 9 Toegankelijkheid sportparken volgens verenigingen (in procenten, n=201)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, maart 2020.

Criminele inmenging in amateursport

Figuur 10 Signalen van criminele inmenging in verschillende takken van sport bij amateursportverenigingen (volgens verenigingsbestuurders, in procenten, n=491)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, juli/augustus 2020.

Verkenning aard en omvang criminele inmenging in amateursport

Verenigingsbestuurders is gevraagd of criminele inmenging speelt binnen de tak van sport waarin hun club actief is en of zij beleid en/of een hulpvraag hebben op het gebied van criminele inmenging.

6,1 procent van de verenigingen heeft concrete voorbeelden of vermoedens van criminele inmenging binnen hun tak van sport. Slechts 1 procent van de sportverenigingen geeft aan expliciet beleid te hebben om criminele inmenging te voorkomen. 3 procent heeft wel gerelateerd beleid, maar niet expliciet gericht op criminele inmenging. 2 procent van de verenigingen heeft behoefte aan meer hulp om beter in te kunnen grijpen bij (mogelijke) situaties van criminele inmenging.

Hoewel criminele inmenging een grote impact kan hebben op een amateursportvereniging, hebben zij meestal geen preventiebeleid en is het aantal verenigingen met een hulpvraag relatief laag. Verenigingsbestuurders blijken zich niet altijd bewust te zijn van wat onder criminele inmenging wordt verstaan en welke gevaren hierachter schuilen.

Meer lezen?

[Criminele inmenging bij amateursportverenigingen](#)

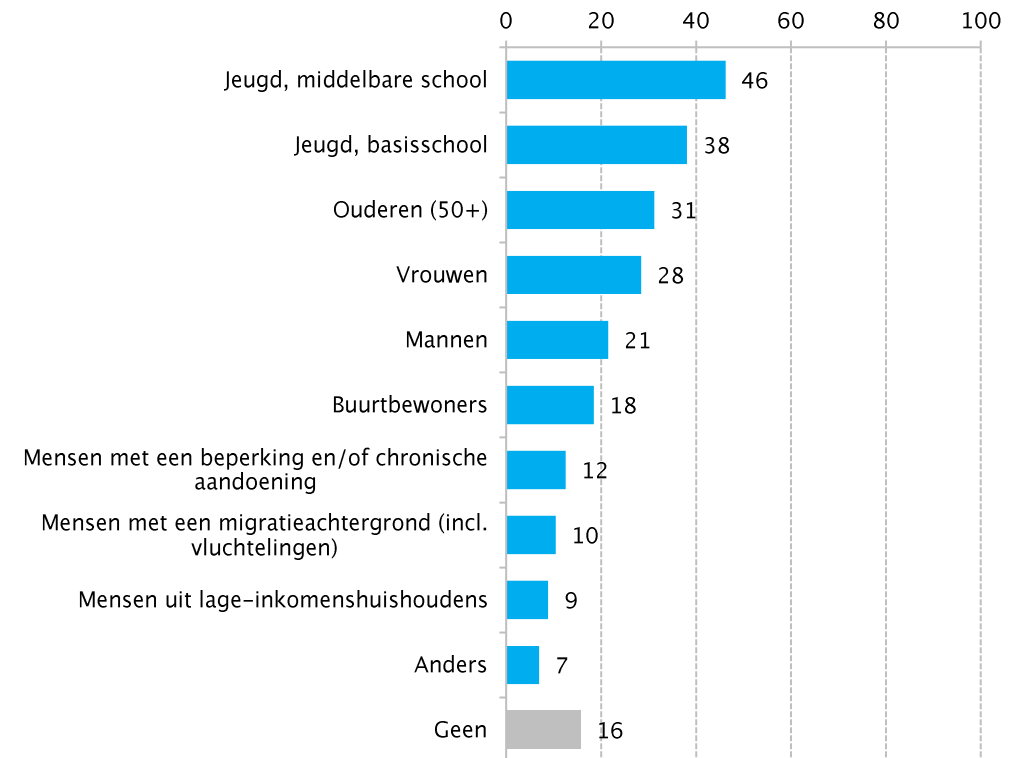
Diversiteit in sportverenigingen 1/2

Verenigingen willen specifieke doelgroepen bereiken

De meeste verenigingen (84%) willen graag specifieke doelgroepen beter bereiken. Ze richten zich daarvoor met name op jongeren (basisschool en middelbare school) (figuur 11). Vooral veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey en tennis) richten zich meer op jongeren. Verenigingen voor overige binnensport (o.a. zwemmen, bridge, darts) richten zich vaker op ouderen. Als belangrijkste redenen om leden uit specifieke doelgroepen te willen bereiken noemen verenigingen de groei van de vereniging (figuur 12, volgende pagina).

- Twee vijfde van de verenigingen ervaart geen enkele belemmering om (meer) leden uit specifieke doelgroepen aan de club te binden.
- Een kwart van de verenigingen geeft aan niet over (gekwalficeerde) trainers/begeleiders te beschikken die specifieke groepen kunnen trainen.

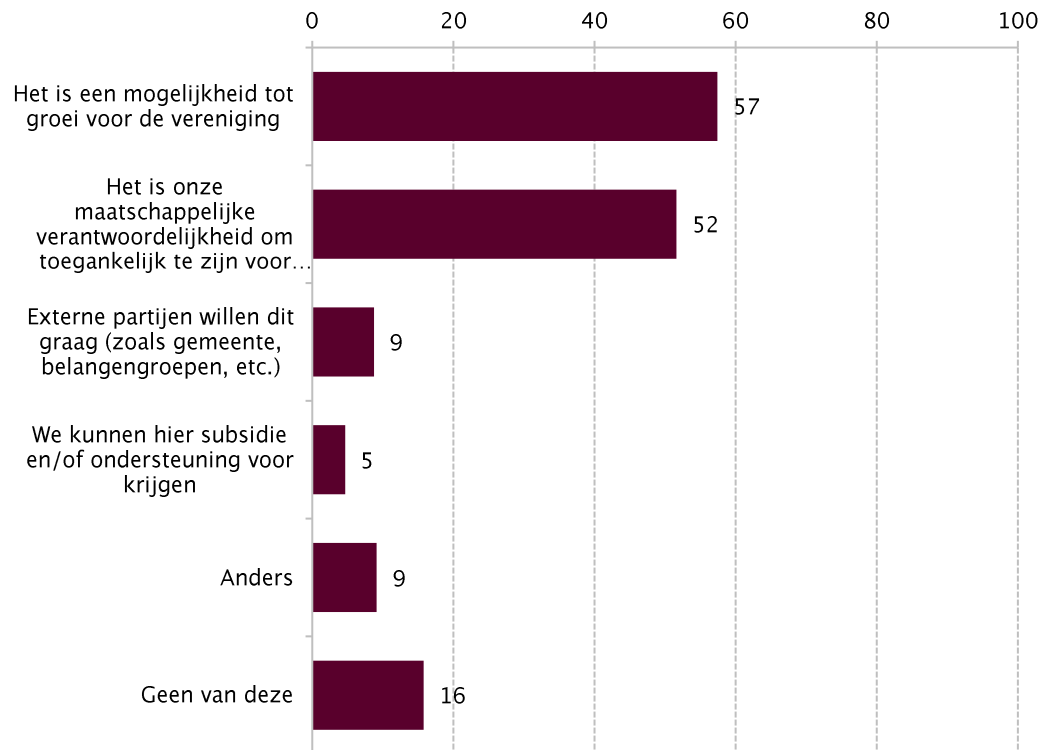
Figuur 11 Specifieke doelgroepen die sportverenigingen graag beter willen bereiken (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=453)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, juli/augustus 2020.

Diversiteit in sportverenigingen 2/2

Figuur 12 Redenen om (meer) leden uit specifieke doelgroepen te bereiken (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=453)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, juli/augustus 2020.

Diversiteit in aanbod en leden

- Een op de zes verenigingen (17%) organiseert aparte sport-/beweegactiviteiten voor ouderen, met name veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis).
- Bij driekwart van de verenigingen sporten 'oudere' leden mee in het 'reguliere' aanbod voor volwassenen, met name bij overige binnensporten (o.a. zwemmen, bridge, darts).
- De helft van de sportverenigingen heeft leden met een niet-Nederlandse herkomst.
- Bij een derde van de sportverenigingen sporten leden die geen contributie betalen of leden van wie de contributie door derden (bijvoorbeeld gemeente of een Jeugdfonds Sport & Cultuur) wordt betaald.
- Bij twee derde van de sportverenigingen sporten een of meer leden met een beperking (zie volgende pagina).

Verenigingssport voor mensen met een beperking 1/2

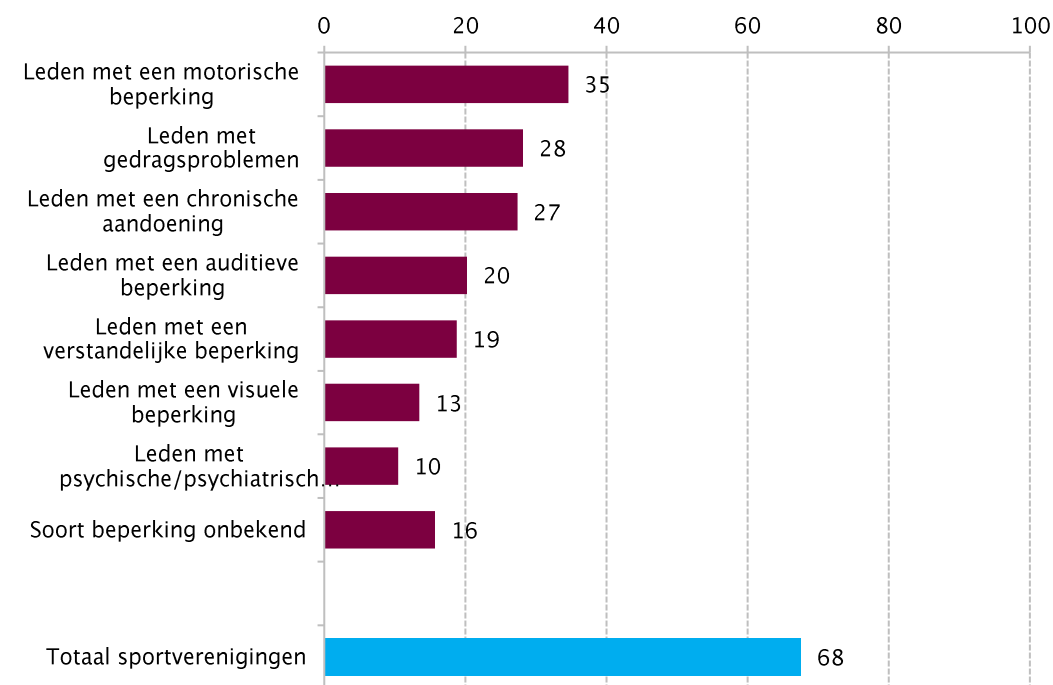
In veel verenigingen sporten mensen met een beperking

In 2020 waren negen op de tien sportverenigingen bereid om mensen met een beperking deel te laten nemen aan het sportaanbod op de vereniging (92%). Ongeveer twee derde van de sportverenigingen had daadwerkelijk één of meer leden met een beperking (68%). Dit is een stijging ten opzichte van 2018, die mogelijk wordt veroorzaakt door inclusiebeleid van verenigingen. Belangrijk om te vermelden is dat het meestal gaat om kleine aantallen leden per vereniging.

Leden met beperking doen vaak mee in regulier sportaanbod

Bij acht van de tien reguliere sportverenigingen (specifieke verenigingen, alleen voor mensen met een beperking zijn buiten beschouwing gelaten) doen leden met een beperking mee in het reguliere sportaanbod. In de andere gevallen bestaat er (ook) apart aanbod voor leden met een beperking. Acht op de tien verenigingen hebben geen specifiek kader en ontvangen geen ondersteuning van begeleiders voor mensen met een beperking.

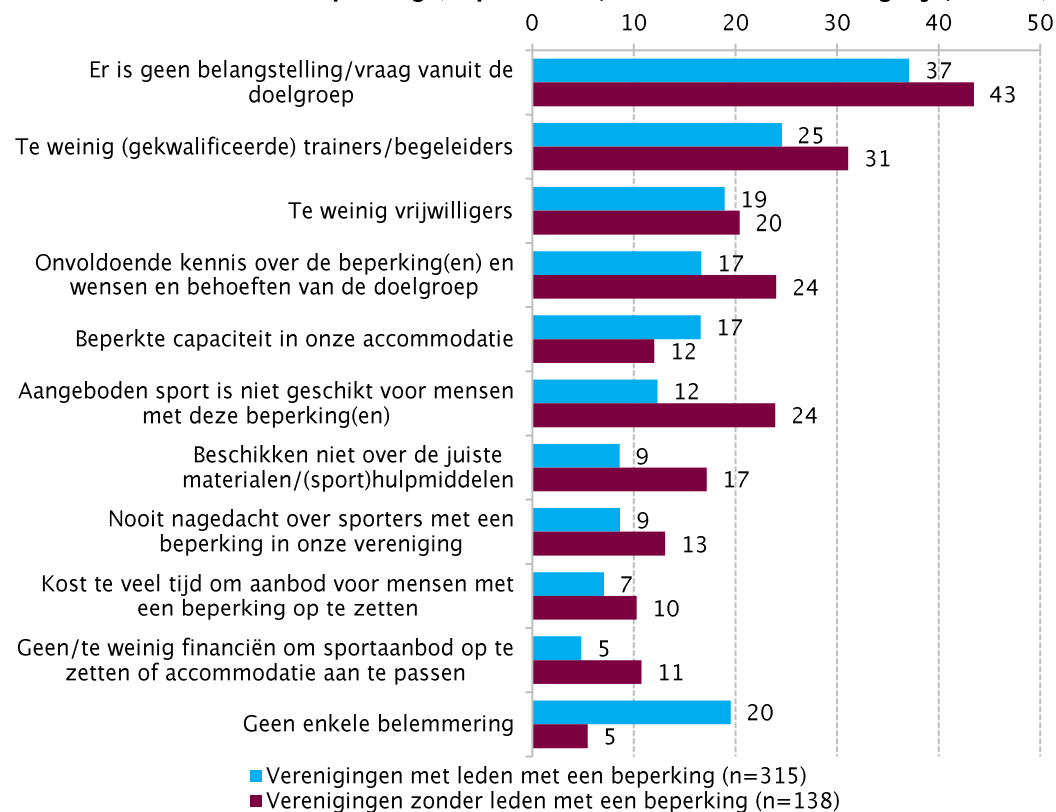
Figuur 13 Aandeel sportverenigingen met leden met een beperking in 2020, totaal en uitgesplitst naar soort beperking (in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=453)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, juli/augustus 2020.

Verenigingssport voor mensen met een beperking 2 / 2

Figuur 14 Belangrijkste belemmeringen onder sportverenigingen om (meer) leden met een beperking op te nemen, uitgesplitst naar verenigingen 'met' en verenigingen 'zonder' leden met een beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=453)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, juli/augustus 2020.

Veel belemmeringen voor opname van mensen met een beperking

De meeste verenigingen waarbij mensen met leden met een beperking (80%), ervaren één of meer belemmeringen om (meer) mensen met een beperking op te nemen. Bij verenigingen waar nog geen mensen met een beperking actief zijn is dit 95 procent (figuur 14). Verenigingen zien het gebrek aan belangstelling vanuit mensen met een beperking als belangrijkste belemmering voor het opnemen van (meer) leden met een beperking.

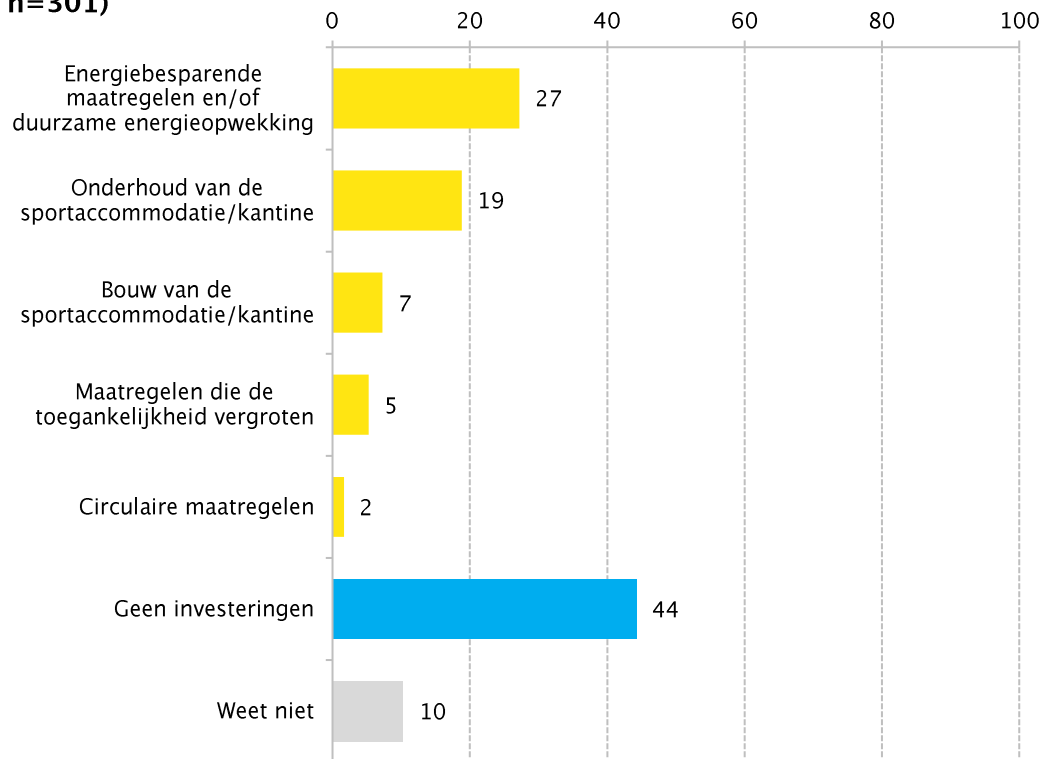
- De helft van de verenigingen (exclusief verenigingen speciaal voor mensen met een beperking) (49%) geeft aan (meer) leden met een beperking te laten deelnemen in de vereniging omdat het een maatschappelijke verantwoordelijkheid is om toegankelijk te zijn voor deze mensen.
- 36 procent van de verenigingen geeft aan dat het een mogelijkheid tot ledengroei voor de vereniging zou zijn.
- 92 procent van alle verenigingen (met en zonder leden met een beperking) is bereid om (meer) mensen met een beperking deel te laten nemen in de vereniging, ongeacht of de vereniging de mogelijkheden hiertoe heeft.

Meer lezen?

- [Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: aanbod van verenigingen](#)
- [Hoe sporten leden met een beperking bij de sportvereniging?](#)
- [Ontmoetingen tussen sporters met en zonder verstandelijke beperking](#)

Investerings in (duurzame) sportvoorzieningen 1/2

Figuur 15 Investerings sportverenigingen in sportaccommodatie en/of kantine vanaf januari 2019 (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=301)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, juli/augustus 2020.

Bijna helft sportverenigingen investeert in sportaccommodatie/kantine

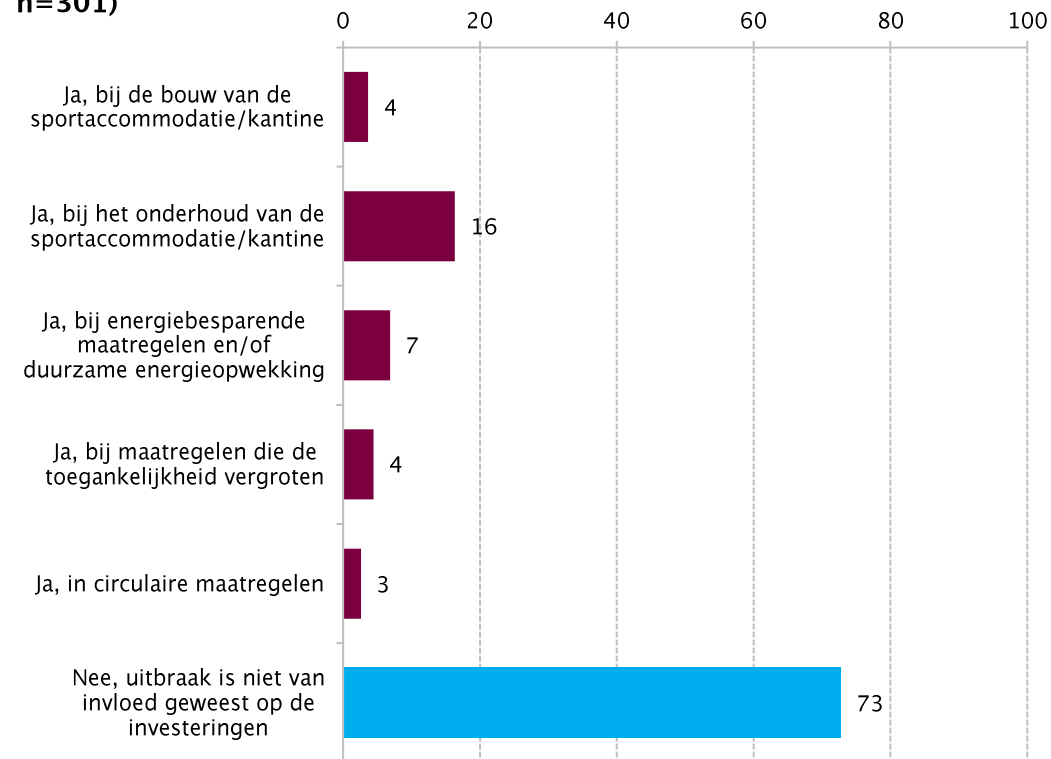
In de zomer van 2020 gaf bijna de helft van de sportverenigingen (46%) aan sinds de invoering van de BOSA (Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties) te hebben geïnvesteerd in een van de zaken waarvoor de vereniging subsidie aan kon vragen (figuur 15).

De investeringen waren met name in energiebesparende maatregelen en in onderhoud van de accommodatie/kantine. De belangrijkste reden voor verenigingen om te investeren in energiebesparende maatregelen en/of energieopwekking is de kostenbesparing op de lange termijn (41%).

Driekwart van de verenigingen (73%) geeft in de zomer van 2020 aan dat de uitbraak van het coronavirus niet van invloed is geweest op investeringen in onderhoud, bouw en energiebesparende maatregelen bij de sportaccommodatie en/of kantine.

Investerings in (duurzame) sportvoorzieningen 2/2

Figuur 16 Invloed van coronacrisis op investeringen sportverenigingen in sportaccommodatie en/of kantine (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=301)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, juli/augustus 2020.

Coronacrisis lang niet altijd van invloed op investeringen

In de zomer van 2020 gaf bijna drie kwart van de verenigingen aan dat de uitbraak van het coronavirus geen invloed had gehad op de investeringen (figuur 16). De coronacrisis is met name van invloed geweest op het onderhoud van de accommodatie/kantine en energiebesparende maatregelen. Deze investeringen zijn voornamelijk uitgesteld. Enkele verenigingen hebben het onderhoud vervroegd of aangevuld.

Helft verenigingen heeft investeringsplannen

De helft van de verenigingen (met eigen sportvoorzieningen) geeft aan van plan te zijn de komende twee jaar te investeren in de sportaccommodatie en/of sportkantine. Deze investeringen zijn met name gericht op energiebesparende maatregelen (61%), onderhoud (44%) en bouw van de sportaccommodatie/kantine (30%).

Meer lezen?

[Jaarrapport duurzame sportinfrastructuur 2020](#)

Kengetallen 1/2

Een kengetal is een cijfer dat inzicht geeft in de actuele situatie en/of de ontwikkeling van relevante doelen van sportbeleid. Een kengetal is de uitkomst van onderzoek of registraties.

Sinds januari 2019 is het Nationaal Sportakkoord ‘Sport verenigt Nederland’ in uitvoering. Om de voortgang van het akkoord te volgen zijn doelstellingen en indicatoren vastgesteld. Deze worden in de [voortgangsrapportage van de Monitor Sportakkoord](#) beschreven. Een aantal van deze doelstellingen en indicatoren wordt via het MI Verenigingspanel gemonitord (tabel 1).

Tabel 1 Kengetallen Verenigingsmonitor 2020 Monitoring Nationaal Sportakkoord

Deelakkoord	Indicator	Uitwerking	
Inclusief sporten en bewegen	Aandacht voor mensen die belemmeringen ervaren in beleid bij sportverenigingen	Specifieke doelgroepen die verenigingen graag (beter) willen bereiken	% sportverenigingen
		Jeugd, middelbare school	46
		Jeugd, basisschool	38
		Ouderen (50+)	31
		Vrouwen	28
		Mannen	21
		Buurtbewoners	18
		Mensen met een beperking en/of chronische aandoening	12
		Mensen met een migratieachtergrond (incl. vluchtelingen)	10
		Mensen uit lage-inkomenshuishoudens	9
		Anders	7
	Geen	16	
Duurzame sportinfrastructuur	Open sportparken	Toegankelijkheid sportparken, aangegeven door verenigingen	% sportverenigingen
		Sportpark is vrij toegankelijk en mag door iedereen worden gebruikt	23
		Sportpark is vrij toegankelijk, maar gebruik is niet toegestaan	18
		Sportpark is omheind en delen van de dag afgesloten	58
		Anders	1

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel maart 2020, juli/augustus 2020.

Kengetallen 2/2

Naast indicatoren op basis van de Monitor Sportakkoord worden meer indicatoren via het MI Verenigingspanel gemonitord (tabel 2). Uit de Monitor Sport en corona zijn twee indicatoren voortgekomen om de ontwikkeling van de verenigingen te volgen tijdens en na de coronacrisis: 'zorgen voor de toekomst' en 'veerkracht sportverenigingen'. De indicatoren 'verduurzamen sportaccommodaties' en 'verenigingssport voor mensen met een beperking' worden sinds [2018](#) gevolgd.

Tabel 2 Kengetallen Verenigingsmonitor 2020

Indicator	Uitwerking	% sportverenigingen	
Zorgen voor de toekomst	Aandeel sportverenigingen dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging	Voorjaar 2020	40
		Zomer 2020	35
		Najaar 2020	45
Veerkracht sportverenigingen	Vertrouwen in de veerkracht van de sportvereniging om de gevolgen van de coronacrisis overleven	Voorjaar 2020	67
		Zomer 2020	73
		Najaar 2020	66
Verduurzamen sportaccommodaties	Sportverenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine die vanaf 1 januari 2019 in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking hebben geïnvesteerd		27
Verenigingssport voor mensen met een beperking	Aandeel verenigingen met leden met een beperking		68

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel maart 2020, april 2020, juli/augustus 2020, oktober 2020.

Methodische verantwoording 1/2

Het jaarbericht verenigingsmonitor 2020 is gebaseerd op vier peilingen bij leden van het MI Verenigingspanel. In de eerste peiling kwamen de afhankelijkheid van verenigingen van inkomsten uit alcohol en minder gezonde voeding en het gebruik van open sportparken aan de orde. De dataverzameling vond plaats van 9 maart tot en met 6 april 2020. In deze periode kwam de sport in Nederland stil te liggen als gevolg van de maatregelen ter bestrijding van COVID-19. Alle sportaccommodaties werden gesloten. Gezien de vraagstellingen in de vragenlijst, waarbij veelal werd teruggekeken naar het recente verleden van de sportvereniging, is de verwachting dat de actualiteit van de coronacrisis nauwelijks van invloed is geweest op de beantwoording van de vragen. In totaal zijn 2.250 verenigingen uitgenodigd. De gegevens van 365 sportverenigingen zijn geanalyseerd: een respons van 16 procent.

De tweede en vierde peiling stonden geheel in het teken van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportverenigingen. Naast het MI Verenigingspanel werden verenigingen door sportbonden, gemeenten en provincies uitgenodigd om via een open link de coronavragenlijst in te vullen. Ook via Twitter en LinkedIn zijn de vragenlijsten onder de aandacht van de sportverenigingen gebracht. De dataverzameling van de eerste coronapeiling liep van 1 tot en met 13 april 2020. In die periode bestond nog veel onduidelijkheid over de duur, inhoud en gevolgen van de beperkende maatregelen ter bestrijding van het coronavirus. In

totaal zijn van 412 sportverenigingen in het Verenigingspanel en 2.844 sportverenigingen via de open link de vragenlijsten geanalyseerd. De dataverzameling van de tweede coronapeiling vond plaats van 25 september tot en met 13 oktober 2020. Na versoepelingen van de beperkende maatregelen in de zomer van 2020 zijn gedurende deze periode enkele verscherpende maatregelen voor sportverenigingen ingevoerd. In totaal zijn van 415 sportverenigingen in het Verenigingspanel en 726 sportverenigingen via de open link de vragenlijsten geanalyseerd. De sportverenigingen vormden een acceptabele afspiegeling van de totale groep sportverenigingen in Nederland. Om de representativiteit van de steekproef te waarborgen is de steekproef gewogen naar grootte van de vereniging en type sport.

De derde peiling ging over de gevolgen van de coronacrisis, criminele inmenging, duurzaamheid en inclusief sporten en bewegen. De dataverzameling vond plaats van 8 juli tot en met 1 september 2020. In totaal zijn 2.235 verenigingen van het MI Verenigingspanel uitgenodigd. De gegevens van 456 verenigingen zijn geanalyseerd: een respons van 20 procent.

Methodische verantwoording 2/2

De Verenigingsmonitor wordt uitgezet onder de verenigingen van het MI Verenigingspanel, dat bestaat uit ruim 2.200 verenigingen. Verschillende categorieën verenigingen (grootte, type sport, gespreid naar regio) zijn zo goed mogelijk naar evenredigheid vertegenwoordigd. Het Verenigingspanel wordt continu aangevuld en met sportverenigingen uitgebreid. Daarbij worden de verschillende criteria voor representativiteit steeds meegenomen. De representativiteit van het panel is niet in alle opzichten optimaal. Qua omvang van de verenigingen is een betere afspiegeling wenselijk. Gezien de landelijke gegevens die als referentiemateriaal beschikbaar zijn, is het aannemelijk dat de grotere verenigingen in het panel zijn oververtegenwoordigd, terwijl de kleine verenigingen (≤ 100 leden) zijn ondervertegenwoordigd.

Om vergelijkingen met voorgaande metingen bij het panel mogelijk te maken en te zorgen voor een goede afspiegeling van de georganiseerde verenigingssport in Nederland worden de gegevens gewogen naar grootte van de vereniging en de aard van de sport (zaalsport, overige binnensport, veldsport en overige buitensport). Als referentiemateriaal wordt de Statistiek Sportorganisaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek gebruikt. Sportverenigingen zijn niet altijd aangesloten bij een sportbond en NOC*NSF. In totaal zijn ruim 22.000 verenigingen lid van sportbonden die aangesloten zijn bij NOC*NSF. In het Verenigingspanel zitten zowel verenigingen die bij een sportbond zijn aangesloten als verenigingen die daar niet bij zijn aangesloten. Door afronding van getallen kan het voorkomen dat het totaal in tabellen en figuren niet optelt tot 100 procent, terwijl dat wel wordt verwacht.

klik [hier](#) voor informatie over het MI Verenigingspanel en [hier](#) voor verenigingsonderzoeken.

www.mulierinstituut.nl

@mulierinstituut

(030) 721 02 20

mulier instituut